

ASIA**Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan menettely****KANTELU**

A arvostelee 25.9.2013 päivätyssä oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa oikeusministeriön ja sen alaisen oikeudenkäyntiavustajalautakunnan menettelyä hänen hakiessa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain tarkoittamaa lupaa. A katsoo, ettei asiassa ole toimittu asianmukaisesti, viivytyksettä eikä hallintolain, muun lainsäädännön ja määräysten sekä hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

SELVITYS

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on antanut oikeuskanslerinviraston pyynnöstä selvityksen 20.12.2013. Selvityksen jäljennös lähetetään kantelijalle oheisena.

RATKAISU**Sovellettavat säännökset**

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 3 §:n mukaan kyseisessä laissa tarkoitetun luvan myöntämistä sekä luvan peruuttamista ja seuraamusmaksun määrittämistä varten on riippumaton oikeudenkäyntiavustajalautakunta. Lain 6 §:n mukaan lupaa haetaan kirjallisesti oikeudenkäyntiavustajalautakunnalta. Hakijan on liitettävä hakemukseen sen ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys. Lain 7 §:n mukaan lain 6 §:ssä tarkoitetun hakemuksen käsittelee ja ratkaisee oikeudenkäyntiavustajalautakunta. Lain 22 §:n mukaan siltä osin kuin laissa ei toisin säädetä, muun kuin lain 14 §:ssä tarkoitetun valvonta-asian käsittelyyn oikeudenkäyntiavustajalautakunnassa sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003), saamen kielilaissa (1086/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Luvan myöntämisen edellytyksistä säädetään lain 2 §:ssä.

Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Lain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Lain 22 §:n mukaan, jos viranomaiselle toimitettu asiakirja on puutteellinen, viranomaisen on kehoitettava lähettäjää määrääjassa täydentämään asiakirjaa, jollei se ole tarpeetonta asian ratkaisemiseksi. Asiakirjan lähettäjälle on ilmoitettava, miten asiakirjaa on täydennettävä. Viranomaiseen saapunutta asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä ja eheyttä ole syytä epäillä. Lain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Lain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen voi avata toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn velvollisuuden mukaan otettava päätöksenteossa huomioon. Jos henkilötiedot on säädetty salassa pidettäväksi, käyttöyhteyden avulla saa hakea tietoja vain henkilöistä, jotka ovat antaneet siihen suostumuksensa, jollei salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta erikseen nimenomaisesti säädetä toisin.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on lisätä asioinnin sujuvuutta ja joutuisuutta samoin kuin tietoturvallisuutta hallinnossa, tuomioistuimissa ja muissa lainkäyttöelimissä sekä ulosotossa edistämällä sähköisen tiedonsiirtomenetelmien käyttöä. Lain 2 §:n mukaan lakia sovelletaan muun muassa hallintoasian sähköiseen vireillepanoon, käsittelyyn ja päätöksen tiedoksiantoon, jollei muualla laissa toisin säädetä. Lain 5 §:n mukaan viranomaisen, jolla on tarvittavat tekniset, taloudelliset ja muut valmiudet, on niiden rajoissa tarjottava kaikille mahdollisuus lähettää ilmoittamaansa sähköiseen osoitteeseen tai määriteltyyn laitteeseen viesti asian vireille saattamiseksi tai käsittelemiseksi. Tällöin on lisäksi kaikille tarjottava mahdollisuus lähettää sähköisesti viranomaiselle sille toimitettavaksi säädettyjä tai määrättyjä ilmoituksia, sen pyytämiä selvityksiä tai muita vastaavia asiakirjoja taikka muita viestejä. Pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen on pyrittävä käyttämään asiakkaan kannalta teknisesti mahdollisimman yhteensopivia ja helpokäyttöisiä laitteistoja ja ohjelmistoja. Viranomaisen on lisäksi varmistettava riittävä tietoturvallisuus asioinnissa ja viranomaisten keskinäisessä tietojenvaihdossa. Lain 7 §:n mukaan viranomaisen tulee sopivalla tavalla ilmoittaa sähköisessä asioinnissa käytettävät yhteystietonsa. Lain 9 §:n mukaan vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Jos asian vireillepanossa tai muussa käsittelyssä edellytetään allekirjoitettua asiakirjaa, allekirjoitusvaatimuksen täyttää myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu sähköinen allekirjoitus.

Arviointi

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain (193/2000) 4 §:n mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menetelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta. Oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeuskanslerin tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 3 §:n mukaan oikeudenkäyntiavustajalautakunta on riippumaton valtion viranomainen. Kyseistä lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 318/2010 vp) todetaan, että teknisten tehokkuusetujen saavuttamiseksi oikeudenkäyntiavustajalautakunta voisi toimia jonkin olemassa olevan viranomaisen yhteydessä ollen siitä kuitenkin erillinen ja riippumaton. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan riippumattomuuden takia olen rajannut tarkasteluni tässä päätöksessä ainoastaan lautakunnan menettelyyn.

A toteaa kantelussaan, että hän on jättänyt 3.1.2013 hakemuksen luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain tarkoittamaksi oikeudenkäyntiavustajaksi. Kantelun mukaan hän on saanut 5.2.2013 oikeudenkäyntiavustajalautakunnalta hakemuksen täydennyspyynnön, jossa häneltä on pyydetty oikeaksi todistettua jäljennöstä varatuomarin arvonimestä, maistraatin todistusta holhousrekisteristä, ettei hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu sekä oikeusrekisterikeskuksen todistusta siitä, ettei hän ole konkurssissa.

Kantelun liitteenä olevista sähköpostiviesteistä ilmenee, että A on lähettänyt 15.2.2013 viestin, jossa hän muun muassa arvostelee oikeudenkäyntiavustajalautakunnan menettelyä pyytää maistraatin ja oikeusrekisterikeskuksen rekistereistä todistuksia. A:n mukaan sellaisista tiedoista, jotka ovat viranomaisen hallussa, ei tule vaatia todistuksia. Hän myös toteaa, että hänen varatuomarin arvonimensä on tarkistettu ja merkitty oikeusministeriön nimikirjaan jo vuonna 1994. Hänelle on vastattu 18.2.2013 muun muassa, ettei lautakunnalla ole oikeutta tutkia oikeusrekisterikeskuksen konkurssi- ja yrityssaneerausrekisterin eikä maistraatin holhousrekisterin tietoja. Viestistä ilmenee myös, ettei lautakunnalla ole pääsyä oikeusministeriön nimikirjaan. Viestissä on todettu, että oikeudenkäyntiavustajalautakunta on hakenut lupaa saada tietoja oikeusrekisterikeskuksen kyseisestä rekisteristä, muttei sillä ole tietoa, milloin tämä toteutuu. Viestissä on lisäksi tuotu esiin, että oikeudenkäyntiavustajalautakunta on päättänyt, mitä todistuksia hakijan tulee liittää hakemukseensa luvan myöntämisen edellytysten toteamiseksi.

Kantelun liitteenä olevista viesteistä ilmenee, että A on toimittanut hakemukseen pyydetty täydennykset 19.4.2013 sähköpostin liitteenä. Hänelle on 24.4.2013 vastattu, ettei skannattuja asiakirjoja hyväksytä, vaan todistukset on pyydetty toimittamaan joko alkuperäisinä tai oikeaksi todistettuina jäljennöksinä ilmoitettuun postiosoitteeseen. Viestissä on myös todettu, että lautakunta on saanut oikeuden tarkistaa tiedot oikeusrekisterikeskuksen konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä, joten kyseistä todistusta ei tarvitse enää toimittaa.

A on toimittanut asiakirjat 29.4.2013 paperisina. Samana päivänä hän on toimittanut viestin, jossa hän on tiedustellut, miksei skannattuja asiakirjoja hyväksytä. Hän on myös pyytänyt mitätöimään laskun, koska hän on joutunut tilaamaan oikeusrekisterikeskukselta todistuksen, jota ei enää tarvita. A:lle on vastattu 8.5.2013. Hänen lähettämänsä lasku on palautettu, koska oikeus saada oikeusrekisterikeskukselta tietoja on saatu vasta sen jälkeen, kun hakijaa on pyydetty

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

täydentämään hakemustaan kyseisellä todistuksella. Viestistä ilmenee myös muun muassa, että ei lautakunta arkistoi liitteitä sähköisessä muodossa.

A on 3.6.2013 tiedustellut, milloin asia ratkaistaan. Hänelle on vastattu 7.6.2013, että sairaustapauksen vuoksi lautakunta kokoontuu seuraavan kerran elokuussa, mutta päivämäärä ei ole vielä selvillä. A on samana päivänä toimittanut viestin, jossa hän on arvostellut lautakunnan käsittelyaikaa. Kantelusta ilmenee, että lupa on myönnetty lautakunnan kokouksessa 19.6.2013.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 6 §:n mukaan lupaa on haettava kirjallisesti, ja hakijan on liitettävä hakemukseen sen ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys. Kyseistä lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 318/2010 vp) perusteluissa todetaan muun muassa, että hakijan on osoitettava, että hän täyttää 2 §:n mukaiset luvan myöntämisen edellytykset, esimerkiksi tutkinto- ja työtodistusten avulla. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan internet-sivuilla (www.oikeus.fi) on ohjeistettu luvan hakemista. Sivuille todetaan muun muassa, että lautakunta suosittelee hakijoita tutustumaan hakemuslomakkeella ja lautakunnan internet-sivuilla olevaan informaatioon. Lomakkeelta ilmenee muun muassa, mitä todistuksia on liitettävä hakemuksen liitteeksi ja mitkä todistukset on oltava oikeaksi todistettuja jäljennöksiä.

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Hallituksen esityksessä hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002 vp) todetaan seuraavaa: ”Pykälän 1 momentissa vahvistettaisiin hallintomenettelylain 17 §:n 1 momentista ilmenevä periaate, jonka mukaan aineellinen menettelyjohtovalta ja päävastuu asian selvittämisestä on viranomaisella. Kyse on hallinto-oikeudessa vakiintuneesta virallisperiaatteesta. Ehdotuksen tarkoituksena on korostaa virallisperiaatteen noudattamista ja pyrkimystä aineellisen totuuden saavuttamiseen asettamalla viranomaisen velvollisuudeksi huolehtia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Asian riittävällä selvittämisellä tarkoitettaisiin sitä, että viranomaisen hankkii sellaiset tiedot ja selvitykset, joilla se arvioi olevan merkitystä asian ratkaisemiselle. Selvittämisen asianmukaisuus puolestaan korostaisi viranomaiselle kuuluvaa menettelyjohtovaltaa ja huolellisuutta selvitysten hankkimisessa. Viranomaisen voisi hankkia selvityksiä itse viran puolesta toisilta viranomaisilta tai se voisi pyytää selvitystä asianosaiselta. Viranomaisen voisi myös pyytää ulkopuolista tahoa esittämään selvitystä. Selvitysten laajuus ja tarve tulisi harkita tapauskohtaisesti.”

Viranomaisella on oikeus ja velvollisuus varmistua hallintopäätöksen perusteena olevista tiedoista ja harkintavaltaa päättäessään siitä, minkälaisen selvityksen se katsoo riittäväksi ja luotettavaksi. Laissa säädetyt luvan myöntämisen edellytykset ohjaavat harkintavallan käyttöä, lisäksi viranomaisen on otettava harkintavaltaa käyttäessään huomioon muun muassa hakijoiden yhdenvertainen kohtelu. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan selvityksessä on todettu, että oikeudenkäyntiavustajalautakunnan jäsenet ja varajäsenet ovat kokouksessaan päättäneet yksimielisesti, minkälaista selvitystä kustakin kelpoisuusedellytyksestä voidaan pitää riittävänä. Selvityksestä ilmenee myös, että oikeudenkäyntiavustajalautakunnalla ei ole automaattisesti käytössään tai edes edellytyksiä saada käyttöoikeuksia kaikkiin oikeusministeriön/oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämiin ja hallinnoimiin rekistereihin. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on hakenut käyttöoikeutta konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin, ja käyttöoikeus on myönnetty maaliskuussa 2013. Selvityksestä ilmenee, että lautakunnalla ei ole käyttöoikeutta holhousrekisteriin eikä rikosrekisteriin. Ottaen huomioon oikeudenkäyntiavustajalautakunnan aseman riippumattomana ja oikeusministeriöstä erillisenä viranomaisena oikeudenkäyntiavustajalautakunta ei ole näkemykseni mukaan menetellyt hallintolain tai hyvän hal-

linnon periaatteiden vastaisesti tai ylittäneen harkintavaltaansa pyytäessään hakijaa täydentämään hakemustaan pyytämillään tiedoilla. Totean vielä, että käyttöoikeuden myöntäminen viranomaisen rekisteriin on julkisuuslain 29 §:n 3 momentin mukaan viime kädessä rekisteriä pitävän viranomaisen päätäntävallassa.

Oikeudenkäyntilautakunta on pyytänyt hakijalta oikeaksi todistetun jäljennöksen varatuomarin arvonimen myöntämisestä. Kuten edellä on todettu, viranomaisella on oikeus ja velvollisuus varmistua hallintopäätöksen perusteena olevista tiedoista ja harkintavaltaa päättäessään siitä, minkälaisen selvityksen se katsoo riittäväksi ja luotettavaksi. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan selvityksen mukaan lautakunta on päätenyt siihen, että alkuperäisten todistusten esittämisen ja virallisesti oikeaksi todistettujen jäljennösten sijaan riittävä on, että todistusjäljennökset ovat oikeaksi todistettuja. Selvityksessä todetaan, että huomioon on otettu se, että lautakunta ei missään vaiheessa tapaa luvan hakijaa henkilökohtaisesti eikä lautakunnalla ole käytössään esimerkiksi sähköisen tunnistautumisen järjestelmää asiakirjoja sähköpostilla vastaanottaessaan. Käsitykseni mukaan oikeaksi todistamisen puuttuminen voisi olla hyväksyttävää tilanteessa, jossa asiakirjan alkuperäisyyttä ja eheyttä ei olisi syytä epäillä ja asian viivytyksetön käsittely puoltaisi sitä, ettei asiakirjaa pyydetä täydentämään tältä osin. En kuitenkaan näe, että oikeudenkäyntiavustajalautakunta olisi menetellyt asiassa tältä osin virheellisesti tai ylittäneen harkintavaltansa.

A on hakenut lupaa 3.1.2013 ja hakemuksen täydennyspyyntö on tehty 5.2.2013. A on toimitanut täydennyspyynnössä tarkoitetut asiakirjat 19.4.2013 ensin sähköpostin liitteenä ja pyydettyä 24.4.2013 paperisena. Asia on ratkaistu 19.6.2013. Kantelun liitteenä olevista sähköpostiviesteistä ilmenee, että hakijan tiedusteluihin on vastattu yleensä muutaman päivän kuluessa ja viimeistään kahden viikon kuluessa viestin vastaanottamisesta. Sähköpostiviesteistä ilmenee myös, että hakijan tiedustellessa hänen asiansa käsittelyaikaa hänelle on tiedotettu siitä, että asian käsittely viivästyy sairaustapauksen vuoksi. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan selvityksessä on todettu, että kaikki riittävällä selvityksellä toimitetut hakemukset on voitu käsitellä ja ratkaista noin kuukauden käsittelyajassa eli hakemuksen saapumisesta seuraavassa lautakunnan kokouksessa. Hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja muut siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa (HE 72/2002 vp). Näkemykseni mukaan asiassa ei ole ilmennyt mitään sellaista, että asiaa ei olisi käsitelty lain tarkoittamalla tavalla ilman aiheutonta viivytystä. Yhdyn lautakunnan näkemykseen siitä, että ottaen huomioon luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 30 §:n 3 ja 4 momentin siirtymäsäännökset hakijan oikeusturva harjoittaa elinkeinoaan ei ole asiassa vaarantunut. Lisäksi totean, että kantelusta tai siihen liittyvistä materiaalista ei ilmene mitään sellaista, joka antaisi viitteitä siitä, että kantelijan käyttämä ruotsin kieli olisi vaikuttanut asian käsittelyyn.

Sähköinen asiointi

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §:n mukaan viranomaisen, jolla on tarvittavat tekniset, taloudelliset ja muut valmiudet, on niiden rajoissa tarjottava kaikille mahdollisuus lähettää ilmoittamaansa sähköiseen osoitteeseen tai määriteltyyn laitteeseen viesti asian vireille saattamiseksi tai käsittelemiseksi. Tällöin on lisäksi kaikille tarjottava mahdollisuus lähettää sähköisesti viranomaiselle sille toimitettavaksi säädetyt tai määrättyt ilmoitukset, sen pyytämiä selvityksiä tai muita vastaavia asiakirjoja taikka muita viestejä. Laissa on esitetty sähköistä asiointia koskevan velvoitteen edellytykseksi, että viranomaisella on siihen tarvittavat valmiudet, mikä tarkoittaa, että velvoite ei ole ehdoton. Tämä todetaan myös lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 17/2002 vp).

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain 7 §:n mukaan viranomaisen tulee sopivalla tavalla ilmoittaa sähköisessä asioinnissa käytettävät yhteystietonsa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on ilmoittanut internet-sivuilla sähköpostiosoitteensa. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain 9 §:n mukaan vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Jos asian vireillepanossa tai muussa käsittelyssä edellytetään allekirjoitettua asiakirjaa, allekirjoitusvaatimuksen täyttää myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu sähköinen allekirjoitus. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on selvityksessään todennut, ettei sillä ole tällä hetkellä käytössä sähköisen tunnistautumisen järjestelmää. Sekä sähköisestä asioinnista annetun lain 9 §:ssä että hallintolain 22 §:ssä on todettu, että viranomaiselle saapunutta asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Edellä esitetyllä perusteella viranomaisella ei ole ehdotonta velvollisuutta järjestää sähköisiä asiointipalveluja. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan selvityksestä saa käsityksen, ettei sillä ole ollut tarkoitus järjestää varsinaisia sähköisiä asiointipalveluja. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on kuitenkin internet-sivuilla ilmoittanut sähköpostiosoitteensa. Käsitykseni mukaan, jos lautakunta ilmoittaa internetsivuillaan organisaationsa sähköpostiosoitteen, tulee tässä yhteydessä informoida myös siitä, mihin sähköpostia voidaan käyttää. Lisäksi jos viranomainen katsoo, ettei sähköisen asioinnin tietoturvaluutta pystytä varmistamaan, on sen syytä selkeästi ilmoittaa myös siitä esimerkiksi asiointia koskevissa ohjeissaan. Tällöin asiakas voi itse päättää, haluaako hän tästä huolimatta käyttää asioinnissaan sähköpostia. Käsitykseni mukaan viranomaisen on silloin, kun se on järjestänyt mahdollisuuden sähköiseen asiointiin, hyväksyttävä sähköiset asiakirjat, jollei ole syytä epäillä asiakirjojen oikeellisuutta. Esitän oikeudenkäyntiavustajalautakunnan arvioitavaksi, onko todistusjäljennösten oikeaksi todistaminen yksistään sellainen seikka, joka estää sähköisen asioinnin järjestämisen, jos siihen on tarvittavat valmiudet.

Oikeudenkäyntilautakunta on sähköpostiviestissään 8.5.2013 todennut, ettei lautakunta toistaiseksi arkistoi asiakirjoja sähköisessä muodossa. Sähköisestä asioinnista annetun lain 21 §:n mukaan sähköinen asiakirja on arkistoitava siten, että sen alkuperäisyys ja säilyminen sisällöltään muuttumattomana voidaan myöhemmin osoittaa. Arkistoinnista säädetään arkistolaisissa (831/1994). Arkistolaitos on antanut määräyksen 19.12.2008 (AL 9815/07.01.01.00/2008) Sähköisten asiakirjallisten tietojen käsittely, hallinta ja säilyttäminen, jonka voimassaoloaika on jatkettu 31.12.2015 asti. Asiassa jää epäselväksi, mitä oikeudenkäyntilautakunta on tarkoittanut virkkeellään sähköisestä arkistoinnista. Mikäli oikeudenkäyntiavustajalautakunnan viestissä olevalla virkkeellä on tarkoitettu viitata siihen, että sillä ei ole edellä mainitussa määräyksessä mainittua arkistolaitoksen lupaa pysyvään sähköiseen säilyttämiseen, totean vielä, että lupa sähköiseen arkistointiin ei kuitenkaan ole edellytys sähköisen asioinnin järjestämiseen ja asiakirjojen vastaanottamiseen sähköisesti.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Viranomaisella ei ole ehdotonta velvollisuutta järjestää sähköisiä asiointipalveluja. Kuitenkin silloin, kun viranomainen on järjestänyt mahdollisuuden sähköiseen asiointiin, viranomaisen on tällöin hyväksyttävä sähköiset asiakirjat, jollei ole syytä epäillä asiakirjojen oikeellisuutta. Ilmoittaessaan organisaationsa sähköpostiosoitteen viranomaisen tulisi informoida siitä, mihin sähköpostia voidaan käyttää ja myös mahdollisista sähköpostin käyttöön liittyvistä tietoturva-ongelmista.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Käytettävissäni olevan asiakirjaselvityksen perusteella en katso kantelun antavan aihetta muuhun, kuin että saatan edellä lausumani käsitykset hakemusten sähköisestä käsittelystä oikeudenkäyntiavustajalautakunnan tietoon. Otan aiheen esille myös tälle vuodelle suunnitellulla tarkastus- ja tutustumiskäynnillä oikeudenkäyntiavustajalautakuntaan.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Hanna-Mari Pekuri

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi